

Biotheek Netknipsels #79 | 29 juli 2004

Bio verkent een nieuw publiek: Los Niños organiseerden in mei jongstleden een succesvolle fuif in Antwerpen waar de hipste entourage en beats gecombineerd werden met heerlijke biologische snacks. Het grote succes spoort aan tot een tweede editie in september. Wilt u nog als sponsor optreden voor deze fuif, dan moet u heel snel wezen!

Hartelijke groet,

Petra Tas
Projectcoördinator Biotheek

In dit nummer:

NATIONAAL

Vlaamse regering verdeelt bevoegdheden
Biologisch kwaliteitsmerk « Ei.Q » van start
Los Niños – duurzaam fuiven in Antwerpen
Biologische producten op het Falconplein.
Video “Korte ketenafzet van biologische groenten uit de Brusselse rand”
nieuw Biogarantielastenboek
Eurep-GAP en biologische teelt
Belgen willen extra betalen voor eigen producten
NIS lanceert landbouwportaal
Verkoop bioproducten in warenhuizen eerder stabiel

INTERNATIONAAL

NL - Waarom de Biologische Landbouw tegen Gentechnologie is
NL - Langzaam groeiende kip is goedkoper
NL - Zet Europese ministers biologische streekrechten voor.
NL - Marktaandeel biologische levensmiddelen blijft gelijk
NL - Biologisch blijft ondergeschoven kindje supermarkt
NL - Ondernemers gezocht
NL - Appels van stand in de keten
NL - Biosanne, merk voor biologische appel
NL - Waarom Biologische Landbouw geen ggo's wil
NL - Laag celgetal? U beslist!
NL - Het cliché: Eiwittekort op biologische melkveebedrijven
NL - Stomen op veengrond stimuleert mineralisatie
D - Goede ervaringen met speedipmiddel op basis van Aloë Vera
D - Biologische landbouw groeit verder
DK - kosten en baten biologische landbouw niet te bepalen

IT - Italië wil geen verontreiniging biologisch
IT - As if italian food wasn't already good enough
EU: Voerprijs biologisch stijgt
US – consumers turn to organic beef
US - Proving with organic is better
US - Maakt de landbouwindustrie het voedsel minder voedzaam?

NATIONAAL

Vlaamse regering verdeelt bevoegdheden

(...)

Yves Leterme, als lid van de Vlaamse regering, is ook bevoegd voor: (...)

2) het landbouwbeleid en de zeevisserij, met inbegrip van de land- en tuinbouwvorming in het kader van beroepsomscholing en -bijscholing, en met inbegrip van het afzet- en uitvoerbeleid van landbouw-, tuinbouw- en visserijproducten. Tevens wordt hem het plattelandsbeleid toevertrouwd.

Hier draagt hij de titel 'Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid'. (...)

Bron: Vlaamse Overheid, 27 juli 2004

Biologisch kwaliteitsmerk « Ei.Q » van start

Producenten van het biologische teeltverbond Bioland lanceren een nieuw kwaliteitsmerk op de eiermarkt. Voor het merk „Ei.Q" werd een eigen kwaliteitsbeveiligingssysteem ontwikkeld, dat ook de productie van Bioland-veevoer en de exclusieve afname van biologische legkippen omvat. Daarbovenop zijn er productierichtlijnen vastgelegd, die strenger zijn dan de eisen van de erkende teeltverbanden. Een sinds eind vorig jaar in Edeka-winkels in de omgeving van Stuttgart lopende proefverkoop van Ei.Q heeft naar verluidt aangetoond dat er geen verdringing van andere bio-eieren heeft plaatsgevonden, maar dat Ei.Q een eigen clientèle wist te veroveren.

Nieuwe wegen bewandelt de aanbieder in de marketing. Met de slogan „Een persoonlijker idee" wordt er op de verpakking een foto van de kwekersfamilie toegevoegd met vermelding van adres en telefoonnummer. Het supermarktrek moet op die manier een virtuele ontmoetingsplaats tussen producenten en klanten worden. Nieuwe klemtonen worden ook met een distributiestructuur in heel Duitsland gelegd. De lancering word begeleid door een attractieve promotiecampagne. Bedoeling is meer kleur in het eierrek te brengen en het aandeel van biologische producten zo te vergroten.

Bron: Vlaamse Overheid, 8 juli 2004

Los Niños – duurzaam fuiven in Antwerpen

Na één jaar voorbereiding, gaven wij (los niños – nvdr) op 28 mei onze eerste party en concert in Antwerpen met The Neon Judgement live en 3 DJs. Bijna 700 mensen maakten het een absoluut succes!

Met de naam **los NINOS** pakten wij uit met 3 concepten waarover U meer informatie kan vinden op de site in 3 talen: www.losninos.be.

Wij HOUDEN VAN een spannend, betaalbaar concert.

Wij HOUDEN VAN biologisch en vegetarisch eten.

Wij HOUDEN VAN het voelen van muziek.

Wij HOUDEN VAN het ontmoeten van die speciale persoon op een party.

Wij HOUDEN VAN neon. Wij HOUDEN VAN de natuur.

Wij HATEN TV op vrijdag avond.

Wij HOUDEN VAN een niet-Nederlandse, Franse of Engelse party naam.

Wij HOUDEN VAN mode. Wij HOUDEN VAN een boswandeling.
Wij HOUDEN VAN hard. Wij HOUDEN VAN vanille.

Op 24 september organiseren we een tweede evenement in Café Capital en hopen met U samen te werken om hetzelfde succes als onze launch party te bereiken!

Onze sponsorlijst wordt afgesloten op 21 juli om het printen te starten. Gelieve voor meer informatie contact op te nemen met Wilfried op 0475/68.54.87.

bron: los niños, juli 2004

Biologische producten op het Falconplein.

Op zondag 1 augustus organiseert de Werkgroep voor rechtvaardige en verantwoorde landbouw (kortom Wervel) van 10.00 tot 16.00 u een biologische boerenmarkt op het Falconplein. Een 20-tal biologische land- en tuinbouwers uit vooral de streek van Antwerpen bieden dan hun producten aan. Door rechtstreekse verkoop op een markt bepalen boeren en tuinders immers zelf de verkoopprijs van hun product. Een groot deel van de Antwerpse boeren zijn de laatste decennia verdwenen als gevolg van de steeds lagere prijzen die aangerekend worden aan de consumenten. Deze prijzenslag wordt veroorzaakt door de machtsstrijd tussen de verschillende grote winkelketens. Onlangs nog protesteerden landbouwers uit de Voor- en Noorderkempen tegen overdreven goedkope melkprijzen in de grootwarenhuizen. Melk dreigt nu zelfs in de winkel goedkoper te worden dan water! Wervel steunt voor 100 % de eisen van deze boeren en ijvert reeds lang voor een eerlijke prijs die gebaseerd is op de reële kostprijs van de boer. Vandaag trekt de boer aan het kortste einde in de wereldwijde prijzenslag, georchestreerd door de aandeelhouders van deze ketens. . Door de organisatie van deze markt wil Wervel de mogelijkheid bieden tot het kopen van gezonde producten die lokaal geteeld werden. Bovendien ontvangen de boeren en boerinnen een eerlijke prijs voor deze verantwoorde producten. Op deze manier dragen we niet alleen bij tot het behoud van de landbouw in onze streek maar op deze manier garanderen we ook een gezond milieu, dierenwelzijn en een aangenaam landschap waar landbouw zijn plaats heeft. Tussen de kraampjes door is er mogelijkheid om een drankje tot zich te nemen en wordt gezorgd voor gepaste (kinder)animatie. Waarom eens niet bij een bezoekje aan 't stad een ommetje maken om de romantische sfeer van een authentieke boerenmarkt op te snuiven?

Bron: Wervel, juli 2004

Video “Korte ketenafzet van biologische groenten uit de Brusselse rand”

Heel wat biologische groentetelers zetten een deel van hun producten af via de korte keten. Dit biedt zowel voor de teler als voor de consument heel wat voordelen: verse, gezonde producten rechtstreeks van producent aan consument !

Naar aanleiding van de Biozomer 2004 ontwikkelde het Vlaams Agrarisch Centrum een video om deze voordelen nog eens in het daglicht te stellen.

Vijf biologische telers uit de Brusselse rand komen aan het woord en beschrijven hun verschillende afzetstrategieën: de thuisverkoop, verkoop aan collega's en groenteabbonnementen.

De video is zo opgebouwd dat zowel landbouwers als consumenten er iets kunnen van opsteken. Een ideaal promotiemiddel om de korte ketenafzet van biologische groenten, bij uw activiteiten in het kader van de Biozomer 2004, wat aanschouwelijker te maken.

U kan deze video als VHS-cassette of als dvd bekomen voor de prijs van 10,- € inclusief verzendingskosten.

Bestellen kan via het VAC, Filippe Van de Craen, tel. 09/252.59.19, fax. 09/252.40.66, e-mail: filippe.vandecraen@vacvzw.be.

bron: VAC, juli 2004

---

nieuw Biogarantielastenboek

Biogarantie vzw meldt het verschijnen van haar nieuwe Biogarantie lastenboek. U kan het inkijken of downloaden via de site van Probila op http://www.probila-unitrab.be/infoflashDetail_p.asp?id=2498 of via de site van de Biotheek op <http://www.bioforum.be/bijlagenDetail.asp?id=205>

Bron: Probila Newsflash nr. 13, juli 2004

Eurep-GAP en biologische teelt

Eurep-GAP – het certificatieschema dat de 'Good Agricultural Practice' beschrijft – is niet toegespitst op biologische productie, maar is voor biologische telers wel goed te gebruiken. De vraag is in hoeverre de Eurep-GAP voorschriften overeenkomen met de normen voor de biologische productie zoals controle-organisatie Skal deze hanteert. Uit een analyse van PPO blijkt dat de beide systemen elkaar goed aanvullen. Voordeel voor biologische telers is dat de gevraagde registraties en documenten voor Eurep-GAP afdoende zijn om aan de Skal-eisen te voldoen. Maar invoering en onderhoud van Eurep-GAP vraagt van alle telers, dus ook biologische telers, extra administratie.

Info en bron: M.Marcel van der Voort, PPO.

Deze analyse is onderdeel van het project Perspectieven biologische bedrijfssystemen op open teelten bedrijven

Bron: Probila Newsflash nr. 13, juli 2004

Belgen willen extra betalen voor eigen producten

De helft van de Belgen is bereid wat meer te betalen voor voedingsproducten van eigen bodem. Dat blijkt uit een onderzoek van het Centrum voor Landbouw- en Voedsleconomie aan de KULeuven. Dat schrijft Het Laatste Nieuws vrijdag. Volgens de onderzoekers hebben consumenten een voorkeur voor Belgische producten -vooral groenten en fruit- omdat ze geloven dat die van betere kwaliteit zijn.

Zo blijkt dat 52 pct van de Belgen bereid is 10 eurocent meer te betalen voor Belgische melk. Zestig pct vindt dat we allemaal zoveel mogelijk producten van eigen bodem zouden moeten kopen. Ruim eenderde vindt het belangrijk dat zijn of haar supermarkt Belgische producten inkoopt, ook als die iets duurder zijn dan ingevoerde.

Bron: Vilt, 23 juli 2004

NIS lanceert landbouwportaal

Het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) heeft een nieuwe website met informatie over de landbouw gelanceerd. Het Landbouwportaal, het zevende thematische portaal van het NIS, wil de gebruiker op een gemakkelijke manier de weg wijzen naar gegevens, statistieken en informatie over landbouw, veeteelt en visserij in België.

Op de site vindt de gebruiker onder meer de rubrieken bodemgebruik en bodembezetting, bedrijven en werkgelegenheid, lonen en inkomsten, gezinsuitgaven aan voedingsmiddelen, voedselveiligheid, jacht, visserij, sierteelt, veeteelt en bosbouw.

Zie: http://statbel.fgov.be/port/agr_nl.asp

Bron: Vilt, 22 juli 2004

Verkoop bioproducten in warenhuizen eerder stabiel

De verkoop van biologische producten in de drie grote supermarkten in België blijft stabiel. Biologische groenten en fruit blijven erg gegeerd en goed verkopen. Dat blijkt uit een korte peiling van het nieuwsagentschap Belga bij Colruyt, Delhaize en Carrefour.

Uit een enquête van Gfk Services Benelux was gebleken dat het gebruik van biologische versproducten in Belgische gezinnen in 2003, na de sterke jaren 2001 en 2002, met 15 procent daalde. De Belg zou minder biologisch vlees, vleeswaren en gevogelte kopen. Biologische groenten en fruit daarentegen blijven volgens de studie erg in trek.

Bij Colruyt stelt men vast dat de verkoop van biologische producten in het algemeen in 2003 steeg tegenover 2002. Vooral fruit en groenten zijn erg in trek, de stijging van de verkoop van biologisch vlees is minder uitgesproken, bevestigt commercieel directeur Jean-Pierre Roelands.

Bij Delhaize bleef de verkoop van biologische producten in 2003 stabiel. Vorig jaar was de verkoop van de 650 biologische producten bij Delhaize goed voor een zakencijfer van 80 miljoen euro, of 3 procent van het globale zakencijfer, zegt Delhaize-manager Michel Lecomte. Hij bevestigt dat Delhaize in 2001 en 2002 een sterke stijging kende van de verkoop van biologische producten, mede te wijten aan de dioxinecrisis en andere voedselcrises.

Carrefour stelt een stagnatie vast van de verkoop van biologische producten. "Sinds de opeenvolgende voedselcrises, onder meer de dioxinecrisis, zijn biologische en vegetarische producten populair. Momenteel is er echter geen opmerkelijke stijging van de verkoop meer", aldus woordvoester Geneviève Bruynseels.

Bron: Vilt, 23 juli 2004

INTERNATIONAAL

NL - Waarom de Biologische Landbouw tegen Gentechnologie is

Sinds 1993 neemt de Biologische Landbouw stelling tegen het gebruik van genetisch gemanipuleerde organismen (GGOs) in de landbouw. Henk Verhoog (bioeticus) is op zoek gegaan naar de redenen achter deze stellingname. Deze publicatie is het resultaat.

De auteur is van mening dat Biologische Landbouw meer is dan een productiemethode, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van pesticiden en GGOs, omdat die slecht zouden zijn voor de gezondheid van de mens en van het milieu. De Biologische Landbouw wordt geïnspireerd door een ecologische levensbeschouwing. Daarin is de mens een deel van de natuur en worden planten en dieren als partners in het agro-ecosysteem beschouwd. Biologische Landbouw maakt een principiële keuze voor een andere vorm van landbouw, een landbouw die recht wil doen aan de integriteit van plant, dier, boer, consument en landschap. Vervuiling met GGOs vormt daar een bedreiging voor.

Deze publicatie kost 10 Euro inclusief portokosten. Bij afname van 5 stuks of meer zijn de kosten 5 Euro per stuk. U kunt de publicaties bestellen door te bellen met 0343-523860 of een email naar info@louisbolk.nl

Bron: Louis Bolkinstituut, geknipt uit Probila Newsflash nr. 13, juli 2004

NL - Langzaam groeiende kip is goedkoper

Een economisch optimale kip is niet altijd een snelgroeiende kip. Dat blijkt uit het promotieonderzoek van Ruud Eits, verbonden aan Nutreco. Vleeskuikens krijgen soms ascites, een stofwisselingsziekte waarbij de dieren zo snel groeien dat het hart het niet meer kan bijbenen. In de buikholte hoopt zich dan vocht op. De ziekte steekt de kop op als kuikens van 10 tot 20 dagen wat minder hard groeien en dat compenseren door met 20 tot 40 dagen een groeispurt te maken. Door in het voer van de jonge kuikens de hoeveelheid eiwit iets te verhogen en die in het voer van de oudere dieren te verlagen, blijft de groeispurt achterwege en worden minder kippen ziek. Dat is beter voor het dierenwelzijn, maar het is ook goedkoper, want eiwit is duur.

Bron: Probila Newsflash nr. 13, juli 2004

NL - Biologica roept regering op als gastland ook goede gastheer aan tafel te zijn: Zet Europese ministers biologische streekgerechten voor.

Het komende halfjaar is Nederland voorzitter van de Europese Gemeenschap. Biologica heeft de minister president Balkenende opgeroepen om de maaltijden voor zijn Europese collega's met biologische streekproducten te bereiden. Het voorstel sluit goed aan op de doelstelling in het regeerakkoord van 10% biologisch landbouwareaal in 2010.

Biologica heeft de Minister President Jan Peter Balkenende in een brief opgeroepen om als gastland ook een goede gastheer aan tafel te zijn. Biologische producten en streekproducten van eigen bodem zijn bij uitstek geschikt om kwalitatief hoogstaande maaltijden te bereiden. Top-koks en -restaurants kiezen ook steeds vaker voor deze producten omdat ze beter smaken en van goede kwaliteit zijn.

Bovendien past de keuze voor biologische voeding binnen de wensen van de huidige regering. In het regeerakkoord staat namelijk de doelstelling van 10% biologisch landbouwareaal in 2010.

Het voorzitterschap voor de Europese Gemeenschap is een goede gelegenheid om als regering het voorbeeld te geven door (minimaal 10%) biologische ingrediënten te gebruiken voor de maaltijden die rond de internationale bijeenkomsten verzorgd zullen worden.

Biologica biedt de minister hulp aan bij een mogelijke effectuering van het voorstel.

Meer info: Biologica, Marre Loefs, loefs@platformbiologica.nl, tel. 030-2339973.

Bron: Platform Biologica, 12 juni 2004

NL - Marktaandeel biologische levensmiddelen blijft gelijk

Het marktaandeel biologisch op basis van de totale bestedingen aan levensmiddelen in Nederland bedroeg 1,7% per 1 april 2004. Dit is hetzelfde percentage als op 1 april 2003. Dat blijkt uit de kwartaalrapportage van de Eko-Monitor van Biologica.

Het aandeel van de biologische producten dat via het supermarktkanaal werd afgezet bedroeg 45% in het eerste kwartaal van 2004. De natuurvoedingswinkels, reformhuizen, speciaalzaken en biologische slagerijen namen 41% voor hun rekening en de overige aankoopkanalen als boerenmarkten en huisverkoop 14%. Deze cijfers kwamen overeen met de cijfers over het eerste kwartaal van 2003.

De verdeling van de totale biologische consumentenbestedingen over de verschillende biologische productgroepen zag er in het eerste kwartaal van 2004 als volgt uit: AGF 30%, zuivel 20%, vlees 13%, brood 6%, eieren 2%, overig 29%.

Biologica, Eko-Monitor, juni 2004

Bron: Agriholland, 12 juli 2004

NL - Biologisch blijft ondergeschoven kindje supermarkt

Supermarkten stellen zich niet pro-actief op om de doelstelling van 5 % omzet uit biologische producten in 2005 te halen. Dat is het verwijt van onder andere Stichting Natuur en Milieu. De prijzenoorlog die sinds oktober j.l. door Nederland raast speelt hierin een belangrijke rol. 'Daardoor zijn de prijsverschillen nóg groter geworden,' aldus marktonderzoeker Lidwien Daniëls van Biologica, consumenten lopen de biologische producten dus sneller voorbij. Zo lijken de doelstellingen die in de Taskforce Biologisch, waarin milieu- en consumentenorganisaties, het bedrijfsleven en de overheid samenwerken, in 2001 afgesproken zijn, niet gehaald te worden. Waar de consument voorheen nog 30 tot 50 % meer betaalde voor een biologisch product, is dat percentage tijdens de prijzenoorlog gegroeid tot 70 % voor sommige producten.

De omzet uit biologische producten ligt op dit moment op 1,6 %, het is dan ook vrijwel onmogelijk de afgesproken 5 % nog te halen. De Nederlander geeft per jaar gemiddeld 25 euro uit aan biologisch, uit een totaalbedrag van 2000 euro voor voedsel. Hiervan wordt 11,50 euro uitgegeven in de supermarkt, 10,25 euro wordt afgerekend aan de kassa in reform- en natuurvoedingswinkels, de resterende 3,25 euro gaat naar de aan huis verkopende boer of de boerenmarkt. Alleen bij de supermarkt daalde de omzetgroei voor deze productgroep het afgelopen jaar.

Albert Heijn, die onlangs nog haar assortiment biologisch heeft uitgedund, haalt 2,2 % van de omzet uit biologisch. Dat is in veel andere Europese landen wel anders, zo blijkt uit onderzoek van het Zwitserse FiB. Zo haalt het Duitse Tegel 9 % van de omzet uit biologisch, Coop Zweden

7,5 %, Coop Zwitserland 7 % en het Britse Waitrose 6 % (zie ook Omzet AH biologisch blijft achter bij rest Europa <<http://www.biofood-magazine.nl/nieuwsindex/default.asp?m=showni&id=459>>).

Het CBL (Centraal Bureau voor de Levensmiddelenhandel) vindt de wensen van de milieuorganisaties onrealistisch: 'Veel de wensen van de milieuorganisaties sluiten niet aan bij datgene wat de consument in de winkel belangrijk vindt,' aldus CBL-woordvoester Sya de Jong. Gijs Kuneman van Stichting Natuur en Milieu - zij gingen afgelopen jaar de dialoog met de supermarkten aan - bestrijdt dat. 'In december hebben we afgesproken dat ze drie dingen gingen proberen: het verkleinen van de prijsverschillen voorop. Dat is niet gelukt, en de supermarkten trekken op geen enkel punt het boetekleed aan. Dat getuigt van hun weinig pro-actieve houding.' (zie ook Natuur en Milieu verschilt met CBL <<http://www.biofood-magazine.nl/nieuwsindex/default.asp?m=showni&id=459>>)

bron: Biofood Online, nr 28, 5 juli 2004

NL - Ondernemers gezocht

Speciaalzaak Opleidingen Natuurvoeding (SON) is in mei gestart met de werving van nieuwe kandidaten die ondernemer of bedrijfsleider willen worden in de natuurvoedingsbranche. In september start een nieuw cursusjaar waar maximaal 20 kandidaten worden toegelaten. De opleiding combineert de praktijk (3 tot 4 dagen werken in een natuurvoedingswinkel) met theorie, waarin marketing, financiën, personeelsbeleid en kennis van de biologische landbouw en producten centraal staan. De opleiding duurt twee jaar en is ook heel geschikt voor bestaand talent dat al in een natuurvoedingswinkel werkt en hogerop wil. Op 2 augustus vindt een Open Dag plaats.

Voor meer informatie en downloaden van de brochure: www.son.nu <<http://www.son.nu>>

bron: Biofood Online, nr 28, 5 juli 2004

NL - Appels van stand in de keten 2004

Coöperatieve Vereniging Prisma streeft samen met haar leden en met afnemers naar een grotere afzet van biologische appels. Het project 'Appels van Stand' richt zich op het verbeteren van de kwaliteit van biologische appels in de hele keten. De kwaliteit wordt positief beïnvloed door betere afstemming en communicatie in de keten en door monitoring. De sector verwacht inmiddels met de nieuwe rassen Topaz en Santana nog beter aan de eisen van de afnemers te kunnen voldoen.

Meer info: http://www.biologischelandbouw.net/oz/oz2004_3.html#04316

bron: IBL actueel, 18, juli 2004

NL - Biosanne, merk voor biologische appel

Prisma, de vereniging van biologische fruittelers, heeft het merk Biosanne ontwikkeld speciaal voor de betere kwaliteit appel van het ras Santana. Volgens Wouter van Teeffelen, ketenmanager biologische fruitteelt bij Prisma, is het nieuwe merk de eerste actie die voortkomt uit de besprekingen over de verbetering van de afzet van biologisch fruit. Komend najaar wordt Biosanne geïntroduceerd. De introductie wordt gesteund door de twee andere afzetorganisaties voor biologisch fruit, Biofruit en Smilefruit.

Bron: Agriholland, 23 juli 2004

NL - Waarom Biologische Landbouw geen ggo's wil

Sinds 1993 neemt de Biologische Landbouw stelling tegen het gebruik van genetisch gemanipuleerde organismen (ggo's) in de landbouw. Henk Verhoog (bioeticus) is op zoek gegaan naar de redenen achter deze stellingname. Hij stelt dat Biologische Landbouw meer is dan een productiemethode, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van pesticiden en ggo's, omdat die slecht zouden zijn voor de gezondheid van de mens en van het milieu. Biologische Landbouw kiest voor een vorm van landbouw die recht wil doen aan de integriteit van plant, dier, boer, consument en landschap. Vervuiling met ggo's vormt daar een bedreiging voor. Meer >>> http://www.biologischelandbouw.net/oz/oz2004_3.html#04314

bron: IBL actueel, 18, juli 2004

NL - Laag celgetal? U beslist!

Uiergezondheid is te beïnvloeden! Dat is de conclusie van Leonie Jelsma en Christien Kloeze van het Van Hall instituut in hun onderzoeksverslag in opdracht van de Animal Sciences Group. In hun afstudeerproject geven ze op grond van een enquête onder 77 biologische melkveebedrijven aan welke factoren verhoogde risico's geven. Met de toepassing van de door hen genoemde managementfactoren is de biologische veehouder in staat het celgetal op eenzelfde streefnorm te brengen als de gangbare veehouderij. Het percentage koeien met een te hoog celgetal ligt nu na omschakeling van gangbaar naar biologisch nog gemiddeld op 30%, tweekeer zoveel als de norm voor gangbare bedrijven.

Meer info: <http://www.biofoon.nl/Biobieb/PDF/Ekoland062004.pdf>

bron: IBL actueel, 18, juli 2004

NL - Het cliché: Eiwittekort op biologische melkveebedrijven

Door een laag eiwitgehalte in het ruwvoer is er op veel biologische melkveebedrijven in de stalperiode een tekort aan eiwit in het rantsoen. Dit tekort moet vervolgens aangevuld worden met duur eiwitrijk krachtvoer. Voor de productie van eiwit zijn biologische bedrijven afhankelijk van dierlijke mest, N-levering en klaver. Door beter in te spelen op de mogelijkheden van gras en grasklaver en vooral het eiwit uit najaarsgras beter te benutten en te verdelen kan het eiwittekort sterk verminderd worden.

Meer info: <<http://www.biofoon.nl/Biobieb/PDF/Ekoland062004.pdf>>

bron: IBL actueel, 18, juli 2004

NL - Stomen op veengrond stimuleert mineralisatie

Een deel van het biologisch bedrijfssysteem op veengrond op de PPO-locatie in Boskoop werd eind maart 2004 gestoomd. Door het stomen is een deel van het bodemleven afgestorven. Dit leidde tot een verhoogde stikstofmineralisatie. In het gestoomde deel bleek circa 2,5 keer zoveel stikstof in de bouwvoor aanwezig als in het niet-gestoomde deel. De verwachting is dat een deel van de stikstof die is vrijgekomen door mineralisatie zal uitspoelen naar het grondwater. Dit omdat eerstejaars boomkwekerijgewassen nog maar weinig stikstof opnemen. Uit onkruidtellingen blijkt dat de onkruidgroei op het gestoomde deel tot nu toe is lager is dan op het niet-gestoomde deel.

Meer info: http://www.syscope.nl/home/nieuws.asp?p_id=23&t_id=25

bron: IBL actueel, 18, juli 2004

D - Goede ervaringen met speedipmiddel op basis van Aloë Vera

Het Duitse veeartsenijdschrift Tierärztliche Umschau maakt melding van een speedipmiddel voor de melkveehouderij gebaseerd op een gel die gewonnen wordt uit de plant Aloë Vera. Het gaat om het natuurlijke biopolymeer lanoline. Het middel wordt op de speen gesproeid en zorgt voor een dunne film laag rond de speenopening, waardoor bacteriën moeilijker in het speenkanaal kunnen doordringen. In een praktijkonderzoek werden met het middel zeer bevredigende resultaten behaald.

Het biologisch speedipmiddel werd over een periode van 6 maanden toegepast bij 341 lacterende koeien verdeeld over 6 verschillende stallen. Er werd een vergelijking gemaakt met een middel waarvan de desinfecterende werking voortkwam uit 4000 ppm jodium. Ook dit middel bevatte lanoline als component om de speenhuid soepel te houden.

De middelen werden via een sproeier toegepast, waarbij een trechter er voor zorgde dat er geen nevel overwaide naar andere spenen. De stallen waar de koeien zich bevonden varieerden qua hygiëne. De verschillende kwartieren van de uiers van de koeien waren voorafgaand aan de test gezond en werden regelmatig beoordeeld.

Van zes koeien die werden geslacht werd het uierweefsel onderzocht. Er werd geen verschil in effect van de verschillende dipmiddelen vastgesteld. Over een periode van 6 maanden bleven 68% van de uierkwartieren gezond, onafhankelijk van het type dipmiddel dat werd toegepast. Stallen met een slechtere hygiëne kenden meer uierinfecties en een hoger celgetal. In de Aloë vera-groep deden zich significant minder infecties voor door *Bacillus* spp. en omgevingsbacteriën. Het aantal infecties met coagulase-negatieve staphylococci en *Staphylococcus aureus* was echter wat hoger.

Aid PresseInfo

Bron: agriholland.nl, 12 juli 2004

D - Biologische landbouw groeit verder

De biologische landbouw in Duitsland liet ook in 2003 met 5,3% een stabiele groei optekenen bij de voor akker- en tuinbouw gebruikte percelen. Ook het aantal biologische bedrijven nam in vergelijking met het jaar ervoor met 5,4% toe. Dat blijkt uit de jaarlijkse meldingen van de deelstaten over de biologische landbouw voor 2003.

Tegen het einde van 2003 werd in Duitsland 734.027 ha landbouwoppervlakte door 16.476 bedrijven volgens de Europese regels van de biologische landbouw bebouwd. Daarmee steeg het aantal biobedrijven tegenover 2003 met 850 en de volgens de regels van de EG-bioverordening bebouwde oppervlakte met 37.049 ha. Het aandeel in het totale aantal landbouwbedrijven bedroeg in 2003 circa 4%, dat in de totale agrarische oppervlakte zelfs 4,3%. Het grootste oppervlakteaandeel met 9% van de grondoppervlakte bereikt Brandenburg.

Het aantal verwerkende bedrijven en importeurs in de biologische sector is tegenover 2003 met 11% veel sterker gegroeid. Daarmee verhoogde het aantal ondernemingen in de biosector (producenten, verwerkers, importeurs) tot 20.367.

Bron: Ambassade van België in Duitsland, juli 2004

DK - kosten en baten biologische landbouw niet te bepalen

The Environmental Assessment Institute van het Deense ministerie van Milieu heeft een kosten-batenanalyse gemaakt van de biologische productie. Het rapport heeft de naam Ecologie en Economie gekregen en komt niet tot conclusies, omdat 'het niet mogelijk is te bepalen in hoeverre de extra kosten van de biologische landbouw opwegen tegen de extra voordelen'.

Uit het rapport blijkt:

- * er wordt voor 332,5 miljoen euro aan biologische producten verkocht in Denemarken, dat is 5,6% van de totale verkoop van levensmiddelen;
- * de markt voor biologische producten was de afgelopen jaren tamelijk stabiel;
- * 95% van de huishoudens koopt ten minste éénmaal per jaar biologische levensmiddelen;
- * 10 tot 15% van de consumenten neemt 80% van de biologische productie af;
- * de biologische en conventionele bedrijven zijn qua oppervlakte gemiddeld ongeveer even groot: de biologische 48 ha, de conventionele 52,7 ha;
- * de biologische productie omvat 6,7% van het totale landbouwareaal.

Over dierenwelzijn zegt het rapport onder meer dat biologisch pluimvee anderhalf keer zoveel ruimte heeft als scharrepluimvee en drie keer zoveel ruimte als legbatterijkippen. Bij biologisch rundvee worden minder wonden, breuken en builen gevonden, maar meer leverbuilen en buikvliesinfecties. Verwondingen door staartbijten en borstvlieswonden komen bij biologische varkens vaker voor dan bij conventionele varkens. Daar staat tegenover dat biologische varkens vaker lijden aan longontsteking, eczeem en botbreuken.

Met betrekking tot de economie zegt het rapport:

- * het kost 57,2 miljoen euro extra om biologische producten te produceren dan om dezelfde hoeveelheid en type producten op conventionele wijze te produceren;
- * de productiekosten van biologische eieren zijn bijna het dubbele van die van conventioneel geproduceerde scharreleieren;
- * de Deense overheid keerde in 2002 voor 24,7 miljoen euro aan specifieke subsidies uit;
- * de Deense overheid steunde het onderzoek op het gebied van biologische landbouw in 2002 met 11 miljoen euro en het omschakelen naar het gebruik van biologische producten met 2,1 miljoen.

Het rapport concludeert dat het antwoord op de vraag in hoeverre Denemarken zou moeten proberen de biologische landbouw te vergroten of te verkleinen afhankelijk is van de consument en diens betalingsgezindheid. Het zal echter altijd relevant blijven om te onderzoeken of vergelijkbare effecten op een goedkopere manier bereikt kunnen worden met behulp van andere maatregelen. Het verschil tussen biologische en conventionele landbouw wordt kleiner, als gevolg van steeds scherpere eisen op het gebied van milieu en dierenwelzijn in de conventionele productie.

Bron: Agriholland, geknipt uit: Probila Newsflash nr. 13, juli 2004

IT - Italië wil geen verontreiniging biologisch

In totaal telt Italië maar liefst 51.400 bedrijven die samen op een miljoen hectare biologische producten telen. Daarmee loopt het land in de Europese Unie voorop in de productie van biologisch. Als consument van biologisch voedsel is Duitsland met afstand de grootste, een totale omzet van drie miljard euro per jaar is daar verantwoordelijk voor. Groot-Brittannië (1,7 miljard), Frankrijk (1,3 miljard) en Italië (1 miljard) volgen.

De Italianen laten van zich horen als het gaat om het voorstel van de Europese Commissie om

biologisch beter in de markt te zetten. De voorgedragen 21 actiepunten worden door de Italiaanse minister van landbouw Alemanno grotendeels ondersteund, alleen op één punt is hevige kritiek. Brussel wil de grensnormering voor (chemische en genetische) 'verontreinigingen' van biologische producten niet op nul stellen, maar op een haalbaar niveau bepalen. Een doorn in het oog van Alemanno, die vindt dat elk product verkocht als biologisch, ook daadwerkelijk vrij moet zijn van vreemde smetten.

bron: Biofood Online, nr 28, 5 juli 2004

IT - As if italian food wasn't already good enough

Italian school food laws passed in 2002 are now coming into effect. Before 2005, 100% of foods served in schools to children age 3-10 must be organic. For students in advanced schools, 35% of cafeteria foods must be organic. Eventually 100% of the nation's school fare will be organic.

<http://www.organicconsumers.org/organic/italy062804.cfm>

Bron: Organic consumers, juli 2004

EU: Voerprijs biologisch stijgt

Vanaf augustus 2005 is volgens EU-regelgeving het voeren van voer met 100 % biologische grondstoffen verplicht. Nu mag 20 % nog niet-biologisch zijn. Dat deel wordt nu voornamelijk ingenomen door reguliere eiwitbronnen.

Biologische eiwitbronnen (bijvoorbeeld erwten en lupinen) zijn schaars en duur. De opbrengst per hectare is vaak onzeker. Andere geschikte grondstoffen (zoals biologische soja) kunnen niet in West-Europa worden verbouwd en moeten uit Zuid-Amerika komen. Dat gaat in tegen het regio-principe van de biologische houderij en is dus niet gewenst.

Praktijkonderzoek bekijkt nu wat de meest geschikte eiwitbronnen voor biologisch varkensvoer zijn. Uit resultaat van eerdere proeven blijken veldbonen en aardappeleiwit veelbelovend. Dat de voerprijs gaat stijgen, lijkt echter onvermijdelijk. Vooral biologisch aardappeleiwit is nauwelijks beschikbaar.

De kostprijs van de biologische varkenshouderij lag in 2003 op € 2,56 per kilo geslacht gewicht. De opbrengstprijs was gemiddeld € 2,40. Vanwege een overaanbod van biologisch varkensvlees is het aantal biologische bedrijven gedaald van 95 in 2003 naar 65 in 2004. Het effect daarvan is nog niet direct merkbaar, blijkt uit cijfers van Platform Biologica. Het aantal slachtingen lag in 2003 op 60.000, de verwachting voor 2004 is ongeveer 57.000 stuks.

Bron: Boerderij, geknipt uit: Probila Newsflash nr. 13, juli 2004

US – consumers turn to organic beef

Consumers, increasingly wary of the horrors of industrial meat, bought \$10 million worth of organic beef last year, as well as several hundred million dollars of transition-to-organic or grass-fed beef. According to the Organic Trade Association, the industry is expected to grow even more rapidly over the next five years.

<http://www.organicconsumers.org/madcow/organic-beef.cfm>

Bron: Organic consumers, juli 2004

US - Proving with organic is better

The European Union is shelling out an equivalent of over 22 million U.S. dollars to New Castle University in the UK to find out why food nutritional value and taste quality are decreasing. New Castle will work with over 30 partners across Europe to explore how organic farming could mediate these problems. The project is called "Quality Low Input Food"---check it out: www.qlif.org

Bron: Organic consumers, juli 2004

US - Maakt de landbouwindustrie het voedsel minder voedzaam?

Meer en meer bewijzen tonen aan dat de huidige fruitsoorten, groenten, vleessoorten en melkproducten minder vitamines en nutriënten bezitten dan vroeger....

American agribusiness is producing more food than ever before, but the evidence is building that the vitamins and minerals in that food are declining. For example, take the two eggs shown at right. The one with the bright orange yolk is from a free-range chicken raised by Mother Earth News managing editor Nancy Smith, while the pale one is a supermarket egg from a hen raised indoors on a "factory farm." Eggs from free-range hens contain up to 30 percent more vitamin E, 50 percent more folic acid and 30 percent more vitamin B-12 than factory eggs. And the bright orange color of the yolk shows higher levels of antioxidant carotenes. (Many factory-farm eggs are so pale that producers feed the hens expensive marigold flowers to make the yolks brighter in color.)

Once upon a time, most of us ate eggs from free-range chickens kept by small, local producers. But today, agri-culture has become dominated by agri-business. Most of our food now comes from large-scale producers who rely on chemical fertilizers, pesticides and animal drugs, and inhumane confinement animal production. In agribusiness, the main emphasis is on getting the highest possible yields and profits; nutrient content (and flavor) are, at best, second thoughts. This shift in production methods is clearly giving us less nutritious eggs and meat. Beef from cattle raised in feedlots on growth hormones and high-grain diets has lower levels of vitamins E, A, D and betacarotene, and twice as much fat, as grass-fed beef. Health writer Jo Robinson has done groundbreaking work on this subject, collecting the evidence on her Web site, www.eatwild.com, and in her book *Pasture Perfect*.

Similar nutrient declines can be documented in milk, butter and cheese. As one researcher writing in the *Journal of Dairy Research* explained, "It follows that continuing breeding and management systems that focus solely on increasing milk yield will result in a steady dilution of vitamins and antioxidants." (Today's "super-cows" are bred and fed to produce 20 times more milk than a cow needs to sustain a healthy calf.)

How much, and why, the nutrients in vegetables and fruits may be declining is less clear. Comparisons of 2004 data from the USDA's National Nutrient Database, with numbers from 1975, show declines in nutrients in a number of foods (see "Signs of Nutrient Decline") as well as some increases. When reports of apparent downward trends in nutrient content in vegetables and fruits appeared in 1999, we wrote to then-U.S. Secretary of Agriculture Dan Glickman for an explanation: "Is the drop linked to preventable factors, such as American agriculture's dependence on acidic nitrogen fertilizers and the effects of acid rain? Will you ask your top scientists to give us some direct answers?"

Writing on Glickman's behalf, Phyllis E. Johnson, director of the USDA's Agricultural Research Service in Beltsville, Md., confirmed the findings. "It is true that in many (but not all) cases, the apparent nutrient content of these vegetables decreased," Johnson said. She went on to list variables that might be related to the apparent decline, but she offered no indication that anyone at the USDA would be studying the issue further.

Recently, we contacted Johnson again, to find out whether there had been any new developments on the matter. Her office referred us back to the 1999 letter and told us Johnson had no additional comment on the subject.

What the Experts Say

Many things can impact the nutrient content of a vegetable or fruit. Variety type, soil quality, fertilizers, crop rotations, maturity at harvest time and the distance from farm to table all play a role in determining the vitamins and minerals in our food. We asked sustainable agriculture expert Charles Benbrook, Ph.D., if reliance on chemical fertilizers and emphasis on high yields might reduce the nutrients in fruits and vegetables. Benbrook has been studying the pros and cons of conventional and organic agriculture for more than 15 years. He explained factors that make organic foods rich in nutrients:

Fertilizers. Non-organic farmers use highly soluble nitrogen fertilizers, and keeping this nutrient in their soils is difficult. To be sure they get high yields, they often apply more nitrogen than the crops actually need.

This dependence upon chemical nitrogen fertilizers means we're getting less for our money, says Benbrook. Numerous studies have demonstrated that high levels of nitrogen stimulate quick growth and increase crop yields because the fruits and vegetables take up more water. In effect, this means consumers pay more for produce diluted with water. "High nitrogen levels make plants grow fast and bulk up with carbohydrates and water. While the fruits these plants produce may be big, they suffer in nutritional quality," Benbrook says, "whereas organic production systems [which use slow-release forms of nitrogen] produce foods that usually yield denser concentrations of nutrients and deliver consumers a better nutritional bargain per calorie consumed."

Benbrook says the USDA has a tacit policy to avoid discussions of differences in food quality and safety that may be a function of how food is grown and processed. "The Department made a political decision when they finalized the national organic rule; they declared that 'organic' food was not nutritionally superior or safer than conventional food, even though there is solid evidence suggesting otherwise." This would certainly explain the response we got from Johnson's office.

What it all comes down to, Benbrook says, is that you can't buy soil quality in a bag any more than you can buy good nutrition in a pill. Organic farmers work to support the complex natural relationships between crop roots, soil microbes and minerals, but "scientists only understand a few of those relationships. Unless we understand much more fully what the critical balances are, it's very difficult to import them to the farm in a bag or a bottle."

Vitamin C. High nitrogen levels reduce the concentrations of vitamin C in crops such as lettuce, beets, endive, kale and Brussels sprouts. Similar effects have been detected on fruits such as apples, oranges, lemons and cantaloupe. Swiss studies have shown similar impacts on potatoes and tomatoes, as well as citrus fruits — which are major sources of this important vitamin.

Harvesting and storage. The fact that the average supermarket apple travels 1,500 miles from farm to table only adds to the problem. "Most fruits reach best eating quality and peak nutrition when fully ripened on the tree or plant," explains Julio Loaiza, Ph.D., a research scientist at Texas A&M University's Vegetable and Fruit Improvement Center. "However, fully ripened fruit may not withstand the harsh handling typically involved for travel to distant markets, which leads to a compromise in optimum maturity and nutritional quality."

Breeding for high yields. Plant breeders could maintain and even increase the nutrient content of most crops, if they were asked to do so. But this goal usually takes a back seat to economic issues: "Large-scale growers want size and fast growth so they can harvest early. These factors feed into sacrifices in nutritional quality," Benbrook says.

Why Buy Organic

What we need is a more holistic approach to our food systems. We need to be sure that high yields and maximum profits for producers don't come with hidden price tags to consumers in terms of nutritional decline or environmental damage. This approach isn't anything new to organic farmers — they've been working their farms as holistic systems all along, and the result is a production system that is better for us, domestic animals and the environment. The growing

evidence that organic foods are more nutritious is summarized in “Why Organic Food is the Winner.”

Certified organic growers are not allowed to use chemical nitrogen fertilizers, ever. Instead they build soil fertility using cover crops, compost and slow-release natural fertilizers. Because they aren't grown with chemical nitrogen, organic fruits and vegetables tend to be smaller, and yields seem lower compared to non-organic crops. But as mentioned above, studies have shown that organic crops often contain less water, so in terms of actual nutrient value (and flavor) per bite of food, organic often is a better buy than non-organic produce.

The higher dry matter/lower water content of organic produce also impacts the levels of health-promoting antioxidants such as polyphenols and flavonoids. In a review of the scientific literature, Benbrook discovered that smaller fruits had up to five times more of these antioxidants per unit of calories.

There's more research that must be done before we can know to what extent the overall quality of our food is declining, and whether the rapidly expanding organic industry will be able to consistently produce more nutritious food than chemical-based agribusiness.

But Benbrook says the public health implications are considerable: “When you think about the diseases and long-term health problems that are caused by poor nutrition — heart disease, diabetes, cancer — the value to society of producing more nutritious crops is enormous.”

Indeed, a 1992 USDA report estimated the following potential health benefits if everyone in the United States could be convinced to eat a diet containing the recommended daily amounts of primary nutrients shown in the table:

- * 20 percent reduction in cancer
- * 25 percent reduction in heart and vascular conditions
- * 50 percent reduction in arthritis
- * 20 percent reduction in respiratory and infectious diseases
- * 50 percent reduction in infant and maternal deaths

So, it seems to us that the government should be doing more to monitor the nutrient content of our food, especially organic and pasture-based products. Currently, the USDA's National Nutrient Database, which is widely used as the “official” source for nutrient levels, includes more than 6,600 food products, including meat; fresh, frozen and canned produce; and processed foods. They even include candy bars, gumdrops, TV dinners and hundreds of fast food items in the database. But the agency has not included a single organic item, nor any entries for products from pasture-based meat or dairy systems. If they use our tax dollars to report the nutrients in candy bars, isn't it time they started including data on these healthier “alternatives,” too?

If you agree that the government needs to do more to enhance the quality of our food supply, write your congressional representatives and let them know. After all, as one USDA secretary whispered while giving us the mandated brush off, “It's up to the public. If they really want to know, they have to press Congress to appropriate the funds.” You also can send a message every time you shop for your groceries: When you choose organic or grass-fed products, you are helping support farmers and ranchers who are offering high-quality foods from sustainable production systems.

Bron: Mother Earth, geknipt uit: Probila Newsflash nr 13, juli 2004

Colofon

De Biotheek Netknipsels worden uitgegeven door Bioforum Vlaanderen in het kader van het Biotheekproject. De Biotheek is hét informatie- en documentatiecentrum voor de biologische landbouw en voeding, te bereiken via www.biotheek.be of 078/151 152.

Deze knipselkrant verschijnt wekelijks met actuele informatie over de nationale en internationale biosector. De berichten worden zonder tekstwijziging (hooguit ingekort) geknipt en geplakt, met vermelding van hun bron. Samenstelling: Petra Tas en Susheela Schoenaers.

Abonnementenadministratie: Susheela Schoenaers. Momenteel wordt de knipselkrant verzonden naar ruim 1400 relaties binnen de sector, de overheid en sympathisanten van de 10op10-campagne.

Aanmelden kan via de website: surf naar www.bioforum.be/nieuwsbrief.asp.

Oude nummers kunnen steeds opgevraagd worden bij biotheek@bioforum.be. Afmelden kan via een eenvoudig mailtje naar biotheek@bioforum.be.